

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 25.

НА ЧЕТИНЬУ, У ПОНЕЂЕЛЬНИК 30. ЈУНА (12. СРПНЯ) 1875.

ГОДИНА III. (V.)

"ГЛАС ЦРНОГОРЦА" излази један пут недељом. Стварја за ИМРУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. II. и III. год. 3; четврт год. II. I. 50. и. За СРЕДЊУ год. II. I. 7; и г. II. 3. 50.; четврт II. I. 75. и. За све друге земље год. II. I. 4.; четврт год. II. I. 2. За остале земље се за ред 5 издача. Предавати и свој најубавији штампи се администрацији, а доноси уредништву на Шетњи.

БУНА У ХЕРЦЕГОВИНИ.

Ово дана стигло и да из Херцеговине врло озбиљни гласови. Безбрзни снажне турске нападале су на траку сеји заштите у самообрана. Народ се побунио и више стотина људи са оружјем у руци заузели су важне положаје од Требиња до Мостара, и прекинули свезу сваку између овијех и Биљећа, Стоца и Невесиња.

Овакве појаве са смијем су обичне у Турској. Непрестане цобуне народње сад на једној сад на другој страни са смијем су природне пошљедице ст тва државе турске и варварства владајућег елемента турског. Наш народ у Херцеговини вјековима траје чуке свакојаке. Не може никога изменити, ако тај народ, који је чут здравога живота, покушава да спаси силој субјекта и са смијем ће природно бити, кад се он један пут диско на одлучну борбу на живот или смрт.

Је ли таквој борби зачетак у овој побуни, је ли ова буна вјесник оне велике борбе? То се не може знати. Ведни догађаји ратили су се и из мањега узрока, него је овај ове буне.

Буну ову породило је, као што рекосмо, само стање хршибљанској народу у Турској, стање, које је у Херцеговини постало несносимо и воје је змије, у најенопонајијем времену, интигрило народ с главе до бјеси и троши заклони сећи у Црној Гори и у Аустрији. А непосредни повод овој буни то су, као што нај из Херцеговине, јакњају, ови појави.

Од како се змијашњи ускоци повратише на своја описанта, влада турска није по своме обешћију похитала, да извиде злоупотребе и власица власти и појединије зулумија и да по томе кодико толико осигура живот и члане њихово. Напротив власти су и даље остале неправедне и необуздане прека Хришћанима, а Турци још појамнији постали. Нарочито су настали на оне главаре народне, који су били у Црну Гору у скочили.

Први такав судоб био је са једијијем од невесињских главара, Трипком Грубачићем, који је био дошао у касабу. Сусрети га више Турака и стапи га питаји, гдје је био и шта је тражио у Црну Гору. Он им одговори, да је ишао да тражи правду и заклон од насиља њихова. Турци су стапијају сајкојако срамотити и један му рече: „Да ћу ти ја, више, правду овом кубуром“. Да не дође до крви, буро Симовић, коробац и неције невесињски, који се то изјерно ућуткао Трипку и обећа га. Из тога почне у жефису Симовић говорити Турцима, да им не вида посао, што тако поступају с људима, јер на тај начин, рече им, нећете народ унаприти по жељи царева, него га опет нагнати да бјежи, па им ости да ће жрати бјежатијер види да није сигуран од њихове настаси. За ове ријечи, кад је изазвано из жефиса, убрзе ђура Симовић. Турци Речевишићи.

Друго убиство догодило се опет у касаби невесињској. Њеки Салко Форти са још четири Турцима убише механију Јоле Гуделу. Њега нападоше Турци приговорни, да он дочекује и храни оне Херцеговце, који су бјежали у Црну Гору. Јоле им је лијепо одговорио, да је он механија, да он не пита никога, ко је ни што је, уего за паре свакома даје јести и пити. Но

турци плашише на њему свој први суд; убаше га на његову оглашту.

Из овога догодило се још више убијства. На Чемерлу (планине)-убише шесторици Турака Јола Радиловића из Општине Рудничко и зајмиште му стоку и узеше му оружје. Турци невесињски убише оног Илију Банџија невесињскога, који је био на своју јану и оро. У исто време дагао се зулумија зулумија Адса Зуков са својом четом, да убија и вра, где што стигне.

Но Турци не бјеху дosta овај поједињи убијстви и насилја. Турци невесињски и столачки јуришише на државне чебане и вошти их власт никад спречавала и је, разбацивши их, и узеше чебану.

Већ она убијства, колико узменијио српски народ у Херцеговини, овај последњи догађај сада га потпуно ујери, да Турци велико зио смијају и да се спремају да нападну народ. Зато и Срби уставоше пети час на оружје, њиха дојде хвјаде, и пресјекше путове између Требиња и Биљећа, Стоца и Стоца, и Невесиња и Мостара, и испунијају никога из тијех градова.

То је први повод овој буни и стање ствари у Херцеговини до сада. До овога часа некада још изјавијају, да је било каквога сукоба између Турака и народа оружјеног, што напомиње да ни мало именују није.

Било би прерано, да се већ сада пуштамо у пагађање, као, у које правију и у којима замашају би се овји покрет нашега народа у Херцеговини развити могао. Важан је и озбиљни без сваке сумње, и можда ће нај већ први дани отворити ногед у значај и замашај његов. Изјавијући то, пратићемо сваки појав у њему пажљаво и озбиљно.

У вријесе овјех догађаја у Херцеговини, сукобили су се Срби с Турцима још на два јеста, на граници нашој, у Васојевићима и у Кућини.

Из Васојевића јављају нам о томе ово: Турци су почели да граде кулу преко Андијевице. Турске чијовине, који је управљао овом градиљом, ужасно је књижејају јавкојаким начином гонењије је на рад. Његово насеље не могаху већ подности, те га један од истејих кулаџија хтеде убити, али га неуспји, па га тешко рани. Ушљед тога власт турска пође да хвати крвици, па с њиме да појаси и многе друге. Но ови се разబежавше, и до сад их је више од 40. побјегло у шуму. Видјено је што не даље бити.

Из Подгорице пишу нам о догађају у Кучини ово: Три Медумића дођоше на Морачу, отворише своје кове и поћоше, да се купају. Славе их зајтије, те стапу пунти на њих. Они искоче, прихвате своје оружје, опаље им зајтије и двојицу убију, и једнога ране. За тијек узаже на кове, а оставе товре и побјерну Кучину.

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА.
(Продужење).

На живот свакога народа, осим свају прилика, утичу веома политични удељи. Народ српски никад није био потпуно политичко уједињен. За време Немањићске владе ауспе су задржали своју автономију искључиво теком, као установу

складнији духу нашеје народе. Зета је била првично одвојена од Рашиће, а Босна од једне и друге. Тврдојевићи, Балшићи, Војновићи и други били су као њески посноци автономије подчлененији провинција, то јест њихова власт била је у неколико супротстављених краљевских властима, као што је прије краљевства жупанијска власт против стајала власт великих жупана. Те прилике утицале су на првачу народњег развића нарочито у политичком обзиру. У тој лабавој вези затекло српски народ попава дуждевачким и користи се њоме. Народ у Србији и у другим провинцијама саже врат под јајама турске; Срби у Црној Гори оставије у висинама својих стијенија самостални. Та разлика у политичком стању произвела је разлику и у карактерима особинама српскога народа под различним државним управљачима. Рашко стање народа у Србији носи отисак своју краљеву јуначку. Пријоријац напротив очеличен у борби јуначког је духа, досјетљива, пун самонуда, пун повјерјења и искренисти. Смијески политички развићаји је код Црногорца код Србијанаца. Црногорци је у свако доба готов да дати живот за државну и њену слободу; Србијанац напротив теже да ужива потпуно сва грађанска права па му се дини уштрб све оно што од њих уступа да одржије политичког живота своге државе. Чудавоје је што и днаје развићи народи српскога у обје кнежевине иде са свим дивергентијом. У Србији још од почетка овлађују дух бирократизма, а у Црној Гори иде све по начину народњег склапавања. Све је више или мање сходно склапају његова живота; што, давашки државни систем у Црној Гори има у себи њеke особености по којима се разликују од организације свију држава на јевропском континенту. Изучити државни склоп Црне Горе значи изучити живот народа црногорског. Међутим тешко је да ћи свему зашто, па и крајко, склапавају пуну теоријског зиња; већ видају живјето дugo у народу па да се могу похвалити врховима којија како врлинома тако и недостаткама ћеторији. Но да видимо шта даље збори г. Ремах у своме дјелу „Србија и Црна Гора“.

Пошто је у краткој карактерисао оба устаника Србије прелази на кратки преглед историје отаџбине Црне Горе. У цијелом дјелу скромно има погрешака у именима људи, вјести, у времену па и у оцјењивању историјских догађаја; као и дјела поједињених људи. Мени се слични да је писац дјелом осни свега забаљио и узблудују Балшића породице. Но да ли ће он бити у заблуди; или је вије сам да сад никад вије ни чито, нити чуо да Балшићи воде поријекло од француске краљеве. Кад се Карло Анжујски појавио на папољитвскије првост, доведе са собом у Италију из Прованса, конта Берtrand од Бо-а. То је било у вријеме кросаде. Конт од Бо-а постаја брат Луја четвртог за кнезеве ћад Тарвите. Они су се звали користите крсташкије војници, оставле Тарвите и пријеђу преко мора, у Албанију и прозову се јон и кнезови Албанска. Ови војници ваздравији су дошли из људија и арапа. Постоји и претпоставка да су они одвојени у Албанији из Зете олабава; или је порасло упаковаше краљева српских; с тога су они имена војника подвргнути се власти њиховој и њеном едукације премајукоја називије називом Балшићи. Њиховој првостадије краљева српских било је само као неко вазалство; који су се више пута бу-

или противу династије. Извесица да су ција кутарња одношоја подвргнута ће везину одлучност и у овом обзиру.

Праведније је да, предавши потреба, правдивија је народна странка да захтевајући односношћу српској цркви и да их је папа Урбан пети заштитио од свију могућих настрадаја српских краљева. То је да снаге Балшића да може ратовати противу Вукшину, првашу Тарка босанског краља, против Луја Наварског, противу краљева испанског и угарског.

У колико је вјере достојно ово напишето о генеологији династије Балшића не могуће добир стварати тим највећим што то нијесам до сада у једном књизи српској написао; нити пак написани изводи писаца који су је ту мислије позициони. У осталом генеологија појединачних породица нема никакве битне важности за историју тога народа и сваки омај који се брини да истражи чеј је био син Немања, чеј Лазар или овај или онaj безосличан. У осталом Балшићи не могу се никако другачији сматрати осим као Феодали, без да се зна од кад су поникли. Суверенство како узурпирало је у време слабе владе Урошеве; кад су Феодали редом проглављавали се за независне владаоце на својим Феодали.

(Продужиће се.)

X R V A T S C K A.

Овдје доносијмо проглас „народне странке“ народ, у којем она налаже досадања свој рад и развоје будући програм. Довољно га је с тога, што се у Хрватској појавила нова народна странка, опозиција, која досадаља потискује у кут влади, и у којој ћео морати у нашим листи повести ријеч, па да тако онда наши читаоци узимају јаснији поглед на стање у Хрватској, које се почиве позицији живота кретају. Проглас гласи:

Народе! Повративши, како то закон захтјева, најавдат у твоје руке, народна странка отвореним чланом ступије пред те, да ти у кратко разложи чеј је у интересу земље учинити могла и о чем она у интересу земље у напредак настојати же-

да. Иштући код последњих избора најавдат, народна ти је странка задала ријеч, да ће у име повлачија стања земље тражити ревизију на-годбе и на користној подлоги установити државоправни одношој краљевине Хрватске, Славоније и Далмације наприма краљевине Угарској. Она је задану ријеч одржала. Услед ревизије ове краљевине дјелко повољније стоји у обзиру еди-цијонална, и везину најави, законом на одговорност народу обезвешти, много и слободније креће напредак влади угарској.

Ревидирање никогда постало је и признана је несвијеторијски законом земље. Тврдо на њему стојећи, народна је странка настојала у сабору одржати и ову другу задану ти ријеч, да ће нужно препричавати учести у управи, саству у школству земље. Докази везине неуморну раду јесу они многи закони, створени на сабору, који ће по њемину и њезину жељи у коју годину преобразити Хрватску војевину судбину своју, приводећи те у ред културних народова Јевропе.

Али народна странка по сумњи ниједан чланак, да ће њезине ресурсе само онда уједи-рени, народна је странка настојала у сабору искрено пристануваши на тековни закон, с цијелом својом душом пријоје у извађење створених законова.

За то посљало, колико њезина снага до-вире, чујош ће и бранити народна странка изгodbeni закон, ајделом докazujući, да се ова краљевина под његовим заштитом може политички, материјално и културно развијати. Прерасту ли народне потребе течејем времена крој изгodbena закон, његова заглавна установа само означује пут, којим се посљи потребама уједи-рости.

Но као што је народна странка тврдо ује-рена, да ова краљевина у власником интересу има вршити дужности, које јој закон наприма Угарској налаже, тако ће одлучно вазда тражити да

Угарски земљички закон точно испуњује. Што се мађарски језик ушумава на језецима, у по-штарско и бројење уреде, што се овим докази-м спојију или да мађарски језик чује или да се лише заслуже, осуђује народна странка одлучно, знајући, да се несударе нити с интересом пријатељскога одношоја међу Хрватском и Угар- ском. Ова је против тому на слободном јесту ајделом оном одлучности, којом је достојно бранити закон и интерес земље, и оном опрезнос-ти, коју је захтјевало још неконсолидарно стање јавних послова доживлење. Готова консолида-

ња; она да је цијело, што је познатим начином поступају археоправденту, она да је хтјела у грчком народу уништити сваку племениту тежњу да слободи. Други су овег исказни, да је кнез Бандарк у сајеву са грчким републиканизацијом, а са њим да му је подложио престо грчког краља, па се онда користити истежак, који би наставио. Овај се тврђа понавља у многим грчким листови-ма.

Краљ се је већ довољно освједочио, да му веје лака задаћа, али се такође позира мислећи, да је прилично уредно државништво у грчкој краљевини и да ће му већ ради тога бити пух при-вржел и захвалан. С друге стране не сматра по-требним свакога, који је противник његовог вла-де. Краљ је одлучно узрађати на својем јесту, из дигла му се над главом још већа бура и о-луја. Да потврди неименитост јести, по којим је накнадно са својом супругом оставити Грчку, није до сада ни макио из главнога града. Са-борски избори, који ће се концијем дојдугајије ви-седе обавити посве слободно, без никакве утицаја владе, показати ће најбоље, какојово будућности је Грчка у сусрет.

Напротив свему томе чује се тобоже из по-уздана извора, да краљ почима пошутити онима, који иду за републиком у Грчкој.

Из Цариграда јављају „П. Лојду“, да су барун Хирш и гроф Салм већ отишли из Па-риграда, а турска влада да се већ плаши ути-чија, што га је учинио њезин поступак у пословима румунских језецима из кћубијет бечки и берлин-ски. Порта увиђа да ће љорати сада јасно очи-тавати, како се ствар иша а с тога гледа, како би могла инстанте и у будућема својим политику у погледу споменутих језецима. Велики везир у-путно је турске пословнике код величанстах бро-јављанијим путем, нека ствар разјасне онако, како да се договараје вије разбило ради начиња одло-ре, већ једино ушљед захтјева баруна Хирша. Његов одлазак да је прекаљен, будући да није турска влада никада имала накану разбити то договараје.

Турским ујерављенима већ нико више не-вјерије. Влада турска опет трабуји о својим финансијским реформама, али и везина ишчија при-јатељица бочка „Н. с. Преса“ не вјерије томе и каже, да се Турци не може избавити катастро-фе, која јој је из вратила.

Паришки листови припојију: Пред-сједниција трају фракцијаљнице договорија су се, како да се посљесија рад народне скupštine, да може чин прије распустити. Овакова се дужност најакоје свакома; дужност је да се расправе без-прекидно настави и да се не подијашу никако-ви исправци, којима би се ријешење само отеза-ло. Н потребој је, да се у име великих политич-ких интереса сви опомену на ову дужност. Пред-сједниција појединачних фракција ипако, да је сада најдошој најеходије пријене, гдје би се могло дефинитивно разрешити питање о распусту народ-не скupštine. Овом се интересу мора позванији све друго; с тога очијују, да ће бити они чи-мови, који би другачије поступали, одговорни, ако би се против њиховој волји одговарјао распуст народне скupštine.

Ово су очијавање подписане Лабојаје, пред-сједник дјевјога средњини, Јулес Ферн, пред-сједник републиканске левице и Л. Тихат пред-сједник републиканске уније. Доцни „Темп“ и други либерални листови одобравју ово очија-ње, вели „Жур. де Парис“, да љевица поступа као бојаљица; будући се боји распуста народ-не скupštine, колико тада, онда сигурно ће би-ла била дала погода, да се о избору у сјеверном департману поведе безуспјешна и безконачна расправа. У овом случају да је имала љевица најбољу прилику да шути и позатеже ствар.

Народна странка извлачи пред те народе у руку јасних svojih дјела, чисте своје свјести и родољубивих svojih извјера. Ти са судицама, суди и одлучи по својем знању и прија својим интересима.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Из Грчке недодазо више омакове вијести каков су дуље времена које по јевропским листовима. Једна су тврдња, да учинише њемачка политика у абсолютничком смислу на краља

Ворба; она да је цијело, што је познатим начином поступају археоправденту, она да је хтјела у грчком народу уништити сваку племениту тежњу да слободи. Други су овег исказни, да је кнез Бандарк у сајеву са грчким републиканизацијом, а са њим да му је подложио престо грчког краља, па се онда користити истежак, који би наставио. Овај се тврђа понавља у многим грчким листови-ма.

Краљ се је већ довољно освједочио, да му веје лака задаћа, али се такође позира мислећи, да је прилично уредно државништво у грчкој краљевини и да ће му већ ради тога бити пух при-вржел и захвалан. С друге стране не сматра по-требним свакога, који је противник његовог вла-де. Краљ је одлучно узрађати на својем јесту, из дигла му се над главом још већа бура и о-луја. Да потврди неименитост јести, по којим је накнадно са својом супругом оставити Грчку, није до сада ни макио из главнога града. Са-борски избори, који ће се концијем дојдугајије ви-седе обавити посве слободно, без никакве утицаја владе, показати ће најбоље, какојово будућности је Грчка у сусрет.

Напротив свему томе чује се тобоже из по-уздана извора, да краљ почима пошутити онима, који иду за републиком у Грчкој.

Из Цариграда јављају „П. Лојду“, да су барун Хирш и гроф Салм већ отишли из Па-риграда, а турска влада да се већ плаши ути-чија, што га је учинио њезин поступак у пословима румунских језецима из кћубијет бечки и берлин-ски. Порта увиђа да ће љорати сада јасно очи-тавати, како се ствар иша а с тога гледа, како би могла инстанте и у будућема својим политику у погледу споменутих језецима. Велики везир у-путно је турске пословнике код величанстах бро-јављанијим путем, нека ствар разјасне онако, како да се договараје вије разбило ради начиња одло-ре, већ једино ушљед захтјева баруна Хирша. Његов одлазак да је прекаљен, будући да није турска влада никада имала накану разбити то договараје.

Турским ујерављенима већ нико више не-вјерије. Влада турска опет трабуји о својим финансијским реформама, али и везина ишчија при-јатељица бочка „Н. с. Преса“ не вјерије томе и каже, да се Турци не може избавити катастро-фе, која јој је из вратила.

Паришки листови припојију: Пред-сједници трају фракцијаљнице договорија су се, како да се посљесија рад народне скupštine, да може чин прије распустити. Овакова се дужност најакоје свакома; дужност је да се расправе без-прекидно настави и да се не подијашу никако-ви исправци, којима би се ријешење само отеза-ло. Н потребој је, да се у име великих политич-ких интереса сви опомену на ову дужност. Пред-сједниција појединачних фракција ипако, да је сада најдошој најеходије пријене, гдје би се могло дефинитивно разрешити питање о распусту народ-не скupštine. Овом се интересу мора позванији све друго; с тога очијују, да ће бити они чи-мови, који би другачије поступали, одговорни, ако би се против њиховој волји одговарјао распуст народне скupštine.

Ово су очијавање подписане Лабојаје, пред-сједник дјевјога средњини, Јулес Ферн, пред-сједник републиканске левице и Л. Тихат пред-сједник републиканске уније. Доцни „Темп“ и други либерални листови одобравју ово очија-ње, вели „Жур. де Парис“, да љевица поступа као бојаљица; будући се боји распуста народ-не скupštine, колико тада, онда сигурно ће би-ла била дала погода, да се о избору у сјеверном департману поведе безуспјешна и безконачна расправа. У овом случају да је имала љевица најбољу прилику да шути и позатеже ствар.

ЦЕТИЊЕ, 30. Јуна. — Његова Свијетлост кнез пробавио је проше нећеље њеколико дала на Ловћену, где је у нећељу била војничка чињевица. Био је тако његушки и цетињска батаљон гаједном батаљоном топова. С јединијем одјељењем упраљао је г. војвода Милош Врбница, а с другијем г. сенатор Ђоко Бошковић. — Маневра је трајала више од два сата. Исти дан, рано, изнеша-ла је Јован Јовановић и Њезина Свијетлост кнезова Ми-лана и у веће вратила су се Њиховој Свијетлости на Цетиње.

— У прошири уторицк био је испит у ов-дашњој основној женској школи, којим су при-ступавали и просветитељи г. ингреволант в у-

правитељ врсјетивога одјељења г. Станко Радоњић. Предсједавао је ичкачки надзорник г. Константин. У току испита дошао је и Св. кнегињаца Зорка са г. Јом Бешов Шлавичевом. Испит се показао врло добар а особити напредак показао су ученице у женскијем раздјелу.

У истој вријеме било је у богословској школи читава класификације, којем је и Њ. С. кнез извршио присуствовање. Током пријатељског обдјела је са кнезом у трећем раздјелу, који је нахов врло добар био, најбољој ученице даровину у вријемству више од стотину педесет талијера, а њенкања одредно ново благођење.

На истоме висту обдарено је кнез све г. професоре и изјавио им своје задовољство и признање у труду. Позадење обдарено спирну је Св. кнез у женску школу и разгледао женске радове ученице и том пријатељском обдарио њих шест најбољих и највераправашнијих.

— У четвртак, пронше пећеље, дошао је са својом госпођом француски консул г. Леру из Скадра.

— „Писма из Њемачке“, пашега поштовања пријатеља, познатога је писника и путника г. Љубомира Н. Ненадовића, који у нашем дистрибуцији представљао ћирилични лист „Исток“. Мисао ми је, да ће овијек начином овај ајвеја и много званичних писама добити шири круг читавца. Надамо се, да ћемо читати путничка писма и овијек крејсмана од истога писца, који је осим путовања по Јерију Гори и Приморју прошвоје бојаном од ушта до Скадра, где се сљедеће вријеме задржавао и недавно се из Арбаније вратио.

— Из Скадри мак јављају, да се у Арбанији врло чести сукоби међу власеницима и овијеках са војским длагашују. Прошлих дана три сата од Скадра био је један велики сукоб, у којем је тривајео пртијех остигао.

НОВИ УСКОК.

У Мостару вјадо туре
Само рујно вино пije,
Само сједи, само пјева.
У тамбуру ситну бије:
„Бекрија сам вино пјевом,
Биљација, коња јајшом,
Илијанија, пунком бијем,
Мејданџија сјебљу пашем.
Сајкин цара пег година,
Ин поре је два вије;
Проподе ни очевина
Поједоше Османлије.
Сад бегови већ нестоје
Ко што вегди они бише,
Нојцела се руко моје
Невиди се српљи више.
Ђе су вегда хуле биле,
Мојих славних предједова,
Гуштери се онђе легу
На огњишту расто зову.
Оџаковић ја сак прави,
И паше је бегов зову;
На немогу пут узести
Ла српљи ореј земљу ову.
Од Мостара до Стамбола,
Баху има три ста сата;
А одатле још толико
Ла царевих златних врата.
Хоћу појат' коња нога
И у Стамбол хоћу воћи,
Ударићу на Косово,
Кроз Једрене ја ћу пронаћи.
На да кажем томе цару,
У Стамболу на тенани;
Или цару ко што треба,
Или цару, на' се мани.
Тако пјева туре вјадо,
На тамбуру ситну хити.
А скрето рујно вино
Ко Краљевић Марко пита.
Ивије вино, ах у вину,
Помјешане пјеве јаде,
Обузе га већа тута,
На више му тажа паде.
Како му је у винима,
То не може нико знати:

Чај је јако чиста деликатност.

Пије, али скаку чашу.

Судисајем тешким прати.

Кад се вина напоји,

Он тамбуру опет узе;

Уз тамбуру пјева пјесму,

А уз пјесму рони суже:

„Зла се да је његди било,

Српско царство помогсито,

Било сило, било јако,

Као море вадовито.

Спонину се још цареви,

У Призрену што сјеђеше,

Спонину се још војводе

Ко знајеши што леђеше:

Али њега судба дође,

Те униши ту државу;

Сруши цркве и градове,

И потамај српску славу.

Зна се да су људи предци

Били Срби православни,

И туки се на Косову,

Исто као Јазар славни.

Кућа моја њега бјеше

Српском роду права дика;

Родило се у њој каку

Седам добрих свештеника.

Још најзахтјевнији рухо

У скрњава скривено,

Сврстани и слована

Сувији златом извезено.

Још имај јевлађеле

Што нам свети Сава дао;

Огња и је тако прчић,

При смрти га целиниво

Велики је српски народ.

Има Срба на све стране,

Свуда су они нападнути,

Ал сјуначка свуда бране.

Још упорни они инсу,

Још пјевaju, вино пiju:

Ђе је људи — скаки за се —

Још косовски бојак бију.

Јоште живи српски народ.

Јоште није све прогајо:

Косово је попор текши,

Ал све иже прогутајо.

Сета једна искра Јади.

На све стране што се блиста,

Брани име и слободу

Брани праву вјеру Христу.

Сад осјећам срце моје.

Како живе овој бије;

Та српска је крв у њему.

Ту ни спаље турске вије.

Нећу ићи на Стамбол,

Петреба ми Султан више:

Иза за ме боељ цара,

Има један Стамбол ближе.

Нећу више Турчак бети,

Нећу купити турску чету;

Хоћу поћи на Цетиње.

Да с' поклони светом Петру.

Ај јевлађе све иконе

На околу по олтару,

Ал подубин десну руку

И пријорском господу.

И да кажем онда њему,

Нека ијела Босна чује:

Цару кнезе, игруј тако,

Султан више нецарује!

Тако пјева туре вјадо,

На на ноге горе скочи:

Прекрсти се крстом три пут,

И убрими своје очи.

Весело ћу, лице сишу,

Лијелићи на иконе воде.

Јевлађеле старо узе,

На Цетиње равно оде.

Љ. Н. Некадовић.

ПИСМА ИЗ ЊЕМАЧКЕ.

Владаје — 1870.

(Продужење XII. писма).

Железница је од вароши подјеско, за то узимено коли и кажамо којијашу да нас у најљепшијим дубљима води. Ниједан маркијада разгледамо вароши; мој другар јади са га о томе питава одговорно и је: постало прије свега; а мене је Франкфурт добро поизгра, три пута кроз њега

и на омјебусу моћу прашао, да источно на западну железницу. То је она иста улица која се и данас возимо, она је дуга, праша и широка; са обе стране има кућа; сваких десет корака срећемо по једном прајском жандару са паковинама калмија; Прајси су учини филозофски народ, оне се главом боре. — Кад је којијаш за добро нашао те се зауставио пред једним дућаном, гдје са своја три копка стајали су пред вратима; то је пркос прајском краљу, јер кад стоје пред вратима то је звук да велију никаква посла, а то ће рећи, од како су дошли под Прајску нестимо вароши, неки пазари; али неки киши, зими нека балова. На свију се позијао: један лије преко у зоолошкој башти, једни жираф пре-биво ногу, Ротшилд начинио нову палату, а четири најјужнији раздјели главу о глође, за то што најјужнији хтјели да буду прајски поданици; при тома гроф је уздаро седица шута у касарну, срећом био је магнет и није се ништа позијао. Осим тога једнога павиљона ѡога су грађани за вријеме своје слободе научили да више: „Бизмарк луд“ кордата су из баште зоолошке уклонили, и у вароши се дуго шантало, да је однесен у Берлин, а тамо поће удављен.

Кад смо дошли у дубљи пријакима су најсаособитији поштовањем столице, то смо сјели. Музејерије што имају велика долова, спудају ради очекујући, јер они много ствари купују, а при том не догађају се. Ми смо дуго обратили главу танаком и разгледали естети по овом великом дућану, за који је уједно искључиво да је врло разгледати. Прави поглед је да си се ујеримо да та нека није једнога штапа који би се мени допво, за то поште неколико трупута почески забаво ради гледати њеко мало столице од добела платна са гвозденим штаповима, које се могу склонити. Оне су заиста врло лијепе и спретне. Ја сам их склонио и расклапао, пробао како је на њима сједити, подизао их у рукама да видим јесу ли тешке. За тијела и мој сашутник коме се није ниједан штап допо, почне исте столице претгледати, а гдја тад пријаком хвалио их је врло много: „то су најјасније столице што су до сад измишљене; на париском излогу добиле су награду. Није их не можете на продаји највећи издавањи. Нема страна који дође у Франкфурт да не купи бар једну такву столицу. Свуда им је од потребе; ходат по шуми, по ливади, ће го ходате имате на што сјести. Често баш овде ће би човјек желјио сјести неки купу, а на вијаку земљи сјести то је готова болест. Један комад највећи скuplji од три форинта; то је сако за то тако јејтини што се много продаје. Узимте један комад за спомен из Франкфурта; при том за кратко вријеме остаће вам близада, јер по парковима, концертима, свуда плаћају се столице за сједање, а виши године изједују се за стајање.“ — „Право кахјето“ — рече мој другар и дадо му три форинта; и они одјада и исплатијући мене склониште и завише дније столице скаку за себе, у добелу жуту пртију, и узвлаче у некије дебели конци, и једну предадоше њему а другу жени. Ја изладим такође три форинта те панти, занета сам ујерен да ће ми се за кратко вријеме исплатити, јер не само по концертима него и при многим другим пријакима у парковима и на чакајући на другим јејстvима плаћају се за столицу на коју сједише. Треба једном из штедију почети писати, да то смо врло задовољни објавица што смо овако полезну ствар купили; то је много прече било купити неки штап који змија никваке користи не доноси. Узимамо сваки своју столицу под жијеке, које зачотане лијено у артију, изгледају са као квака велика књига или атлас од дебљине. За тијем били смо у још неколико дућана; у једном узимао најјесно купили штапове, и смо за цијену питали, али остависмо да се промислим. Штап је ствар коју човјек не купује често, и коју искретно са собом носи, за то треба да му је са свијет по буди.

Ходали смо даље во вароши. Кад смо најшији на једну стару усјасљиву врло велику цркву, зауставили сме се. Споља изгледала је прија и напуштена као некако побожни кладуђер из средњег вијека. Још одјадо причали су ми већ да у тој цркви има једна прекрасна велика икона, која представља, како свети Варголомаје иде вносу на рамену своју одједану кожу. Тоје заљуде који су слабих иерарху од велике приједности

да види. „Антрон“ рекне ја, — „погон“ од говори кој салупник. Хтјела своју у ћркву. Иши смо иконостас, но ивићи иконостас могла удаљи се да се скеле биле. Најбољо изашао на једна прата, но на њима стајаше крупнија словини написано: забранен улазак. Ми развејено смо станице, и сједли смо предуго у прекрасној хладовини испод свода овијех враза и сматрамо смо архитектуру кважа је прије шест стотина година била. — Кад смо одавде пошли надне нам у очи што једна кола неистраста за нека иду; ће ми станови и она стану, кад ми пођено и она пођу. Ја упитам који је шта то значи; и он ни одговори: кад смо још у првом дубину стави ивићеско му пласти, и во тоје он сматра да смо га и даље задржали. Том приликом напомене нам да би могли видити Ремер ће су се и немачки цареви крунисти. Тако и ученици, сједли у кола, а он нас одведе тамо. Проведе нас кроз царску салу, у којој је за последњих девет стотина година четрдесет и пет немачких императора крунишено. Ту ју отвори царско јашнице, метну ју крушу на главу у скриптар у руке, изведу га и прозор та га покажу народу, а трубите су по старческом начину свирале. Каку нај да су сама вртари. Њихово слике редом у сали стоје, а њихови гробови налазе се испод љеворија. Једни леже у Палерми, једни у Кенигсбергеру а други у Брунсвигу. У самом Шпајеру има их девет што леже, — разумје се све прати. Французи нај су у прошлом вијеку ишодили с војском у Немачку, видели су љахове кости из гробова и растурали.

(Продуже се.)

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Поплава у Тулусу). Познато је из бројавних вијести, којима је несрћу и штету учинила поплава у Тулусу у Француској. Много би се зла било могло уклонити, да бјеште у хору пажње. Каша је нећељу дана први поводом падао као из кабла по околици, па нико није смишљао, да ли Гарона могла онако избрекнута, како је набркала. Већ дне 22. Јуна почела је вода необично расти, али се нико није бојао ни помињао, да би требало што год радити. Сутрадан, у срједу између Гарона мало и велико, кад се још по пут авиона завада и од часа све већма бујила. У 10 сати донела је до мјере, до које и 1855 године, а за сат пресегла и ту мјеру. Сад се истом почела смишљати, како би се помогло, но сад бијаше већ прекасно. Камо је год око погледао, видио је само, како водосаве већиза расте и све собом вади. Цио доњи дио града претворио се узру, подругу, у језеро. У 2 сата прочује се прасак, гори него ли у рату; срушило се још двадесет кућа, а ступови од два моста попуштају. С кућа изорују људи већ узмишти; испред њих постоје воде бродове, плываонице, грађи и до чесе је год допра. Плајен се све више повећава, јер тешки предмети однесу свеје кров, онђе истргију бриво, а и воде сваја одадије. У 5 сата провалила је вода преко синга у веома насељеној предгради Сен-Кипријен, а за сев је изјављена била, лежала је три метра. Одмах је све урађено, да се спасо људи из кућа, које се почеше рушити. Више чакаца одијела је вода или поразбијала о куће. Јефки су се испрепалавали и сва се чељад потопила, што се је на не било склони. Подвечер највије се никако могло из града у предгради ни обратно. Петнаест хиљада особа опасала је поднапљала ријеку на отоку, с кога не могу. Суји поћи чује се је испрошот кућа, које се руши, јакњава несрћника и бијесно вадање воде. Овако бијаше у срједу. У четвртак, дне 24., осамнаест сан становици састрвили од страха, од напора и од неспавања. Ко може, помаже је год и како год може. Сви су доноси сложни, да човјек не може представити страхоту несрће. Један доноси нико је пет шест хиљада сиромашније чељади, која је остало на цели нога. Предгради Сен-Кипријен претворено је посве, а дјевиљи Порт-Гарод и Крек де Пајер мало мање. Околица око Тулуса претворила се је у море; из воде више крова, звоници и дрвље, по површини плиња слајковицни најед, благо, кривачи и т. д. Колико је штете незна се, но сам град Тулуса кваровати ће много више од два милијона франака. Парни мапи, болнице, мостови, творилице и преко пет

стотина кућа претворено је у рушевине. До 26. маја је преко 1000 пртваца. Војска се је обједињала код цвјетања 1200 војника у клању рушевине уз велику погребље. Ако у послављењима дјелами града остале сваке пета кућа, много их је остало. 20.000 особа остало је без става.

(Султан Абдул Азиз и његова мајка). Старој „Преса“ пишу од 8. 6. из Цариграда: „Арханизација турске царства и његови сподвиђаници у животномству одвје је добро познато којики углавном имају слатину мати из свога сина. Незада је ријеч већ је доволна, да буде одпуштен велики везир или прогна други који високи државни чиновници. Особито од овога преисмена, одакд је још Наполеон III, да ће Султан и данас још тврди, да је у њема изгубљено изједиње и највећији пријатеља, исполована онничета, а да се прије не посавјетује са својом мајтером. Једино њеному сподвиђану имаје захвалности син ујака Султана Абдул Меджида, Мурат Есенија, што му је још у данас иако је падиша, његов ујак, који имаје захвалности и кедији своји високи положаји, који заузима седам слатинских вијазина, иако напокон имају захвалности и садашњих ујака и његови синови, што учинио велике доходке. Сад је овако овај високи господар погакнула свога сина и остале чланове царске обитељи, да обдаре Меку и Медину богатинама дајома, које ће одијети на определјеној мјесто особите каравана. Ту каравану водити ће први вратар царске плаће, Муса-ага преко Дамаска и сиринског пустара.“

(Штампарска парница). Заједничко министарство рата дигло је против бизнисмена заступника из угарског сабора, Гари Угрону, тисковицу парницу избог једнога чланка, што га је доносио лист „Баладил“. У том чланку назвао је Угрон војску „демиркама служничада“, посао жељи „убијајем“, посљедак посла „Фијеској“, службу „дамгубој“. Судити ће удаварељски суд.

(На географичкој изложби у Парижу) биће изложене међу иним дјелима карте о низинама Неретве, о спјетској луци, о Бокај кортојкој и о трхијанској луци. Послали их је поморска обавšt у Трсту и већ су у Бечу.

ОГЛАСИ.

РАСАДА

у нашти земљеделске школе на Даниловграду има за раздјелу од 18 врсти: разнога познога кујуса (глава, зеља); разнога познога кеља (верзота), разнога познога карфиола и разне позне келерабе.

Ко год би хијео од тога расада зети, нека се пријали подписаноме управитељу. Требаје би, да разни крајеви наше земље узму овога расада, како би се вијело, које не арста у којем крају најбоља бита, и да би се тако у будуће довољно разнога сјемена према потреби и земљи спремити могло. Сад је за покушај набољо крајеме.

Са расадом добиће уједно скаки и упуштво за расадњивање.

Даниловград, 12. Јуна 1875.

Управитељ земљеделске школе
Др. Ђорђе Радић.

СВИЈЕМА БОЛЕСНИЦИМА

снага и здравље без медицине и трошкова.

REVALESCIERE DU BARY из ЛОНДОНА.

Има већ 28 година како ни једна болест није када супрот стапи делничкој овој храни, која без медицине и трошкова љечи све боле у келудцу, живици, грудици, пљувници, устри, кљездама, слузници кожама, дисању, бубрезима и бјелашама, као и туберкулоzu, сушину, сину, кашу, затвор, пролив, слабост, шумље, водену болест, гроздицу, несјајницу, контгестије, зујање, ушију, бљукање баш и за вријеме трудноће, суморност, прашање, ренку, kostоболу, бъледицу,

— Извод из 80.000 цертификата од људи, који су се помогли, међу којима цертификати од професора дра Вурцера, г. Бенока, редовног професора медицине на парбуршком универзитету, исидничког савjetника дра Ангелстјана, дра Пореланде, дра Камбела, професора дра Деде, дра Уре, професора Кестелтјурковића, маркизе Брехановића и ино-гих других високих особа, свакоме ће се бесплатно послати.

Кратак извод из сајлоочамства.

Број 64.210. Маркиза Брехановића 7 година патиша је од јетре, не имала сија, држала је свака удовину, прашавала и чанила.

Бр. 79.810. Г-ђа ујада Клемовића из Дицелдорфа, патила је од давнашње главоболје и бљукања.

Бр. 75.877. Флоријан Келе, ц. кр. чиновник из Будима, иако је зашављене шућа, несјајницу и терет на грудима.

Бр. 75.910. Г. Гавра Тешнер, ћак више трговачке школе у Бечу, боловao је од груди и живада.

Бр. 65.715. Г-ђаца Мондујева није могла да jede ни да спава и прашавала је.

Више храни Revalesciere него месо и код одраслих и ћеце уштеди 50 пута више на цијени него ли у другим материјалима и јелима.

У плахтини кутијама: по фунту 1 ф. 50 п., 1 фунт 2 ф. 50 п., 2 фунта 4 ф. 50 п. 5 фуната 10 ф., 12 фуната 20 ф., 24 фунта 36 ф. — Нишкоти од revalesciere у кутији по 2 ф. 50 п. и 4 ф. 50 п. — Чоколада од revalesciere у прашку и табличици за 12 шола 1 ф. 50 п. за 24 шола 2 ф. 50 п. и, за 48 шола 4 ф. 50 п. у прашку за 120 шола 10 ф., за 288 шола 20 ф., за 576 шола 36 ф. — Добити се може код Barry & Comp. у Бечу Wallfischgasse п.о. 8, у Пешти код Јозеф в. Тордек; ико и по свим пароштима код добрих апотекара и дућанима; а бечка кућа шаље уз поштанску уплатницу на све стране. Још га продаје у Трсту: Serravalle; у Задру: Andrović; Ријеци: Prodam.

(52—5)

НОВОСТИ.

АУСТРИЈА. — Тјело цара Фердинанда пренесено 23. 6. из Прага у Беч и сахрањено у царској гробници. На погребу били су заступани сви дјворци пријатељских дистриктова, а пријестојашњици немачки, руски и италијански лично су присуствовали.

ТУРСКА. — Због поступања турске владе у ствари прикупљања турских и аустријских жељезница постоји једношавје међу Аустријом и Турском затегнут. Пошто досадаље пријатељско опомено иријесу помогле, управила је аустријска влада поту у Цариград, у којој строго захтјева, да порта задовољи својим дужностима.

Аустријски посланик гроф Зичи наступио је прашање своје двојијесечнији дозвути. Привољску био је у Султанији, који га је објаром великих кордоном османлијског реда.

И руски посланик Игњатијев одлучујао је из Цариграда.

ФРАНЦУСКА. — Глас, да је вазда одлучи распуст скупштине нејотврђује се. Влада оставља скупштини, да то одлучи.

О поплави у јужној Француској странима су изјештјани. До сада је цијељена штета на три стотине и полјајуна франака, и сазијао се, да је три хиљаде људи погинуло.

ГРЧКА. — Руски заступник у Атини Симборов добио је дозвути на дуже вријеме, а руски ратни брод у Нијејрија одложио је у Малту. И други дипломати, осим турског заступника развиши су се по балкану. Ово узимају за добар знак, да ствари у Грчкој добро стоје и да нема опасности од кризе.